

Els museus d'art d'Olot, a l'abast de tothom

En els darrers dos anys s'han remodelat completament tant el Museu de la Garrotxa com el Museu dels Sants. Per fer-ho, s'han tingut en compte les directrius actuals per als museus d'art, com per exemple els criteris d'accessibilitat per a tot tipus de persones, amb textos amb la grandària adequada i de lectura apta per a tothom. També hi ha racons pedagògics per als més menuts, dossiers familiars que ajuden a fer el recorregut, imatges que van apareixent en diversos llocs de l'itinerari per completar la informació... En conjunt, un seguit de recursos que faciliten la visita.

Text > **JOAN SALA**

Fotos > **BLAI FARRAN** (Museu de la Garrotxa)

El Museu de la Garrotxa està ubicat al gran casalot de l'Hospici, al centre de la ciutat, una institució que té una llarga trajectòria. L'Ajuntament ja va acordar crear-hi un museu a finals del

segle XIX i durant tot aquest temps ha passat per diverses etapes, amb diferents noms i orientacions.

Ara la mirada pel que fa al fons existent i a les noves incorporacions és diferent, ja que es té la voluntat de fer que

el Museu sigui atractiu per a un sector majoritari de la ciutadania. Amb aquesta finalitat, s'han aprofitat els estudis realitzats, que han donat peu a un seguit d'exposicions monogràfiques en els darrers anys a les sales temporals, exposici-

>> *Imatges de Berga i Boix i Celestí Devesa davant d'un quadre de Joaquim Vayreda, al Museu dels Sants.*

ons per a les quals els especialistes han confeccionat discursos rigorosos i innovadors. Tot aquest material ha ajudat a elaborar una nova lectura del fet artístic dels darrers dos-cents anys a la zona.

El recorregut, cronològicament, comença a finals del segle XVIII —l'any 1783, que és l'any de creació de l'Escola de Dibuix de la ciutat, la qual ha donat lloc a una quantitat considerable d'artistes— i acaba amb el final de la dictadura, és a dir, els anys setanta del segle passat.

Al costat de l'art prenen importància els fets històrics, com no podia ser d'altra manera, però també es fa èmfasi en l'evolució que ha experimentat la comarca, especialment la industrialització. En aquest sentit, al llarg del recorregut museístic hi ha un seguit de «finestres» que presenten imatges de les adoberies, dels tallers de sants, de les empreses tèxtils, de la fabricació de barretines...

Rotació d'obres

En el nou disseny hi ha col·laborat el MNAC, que ha destinat dipòsits importants, i també hi han fet aportacions col·leccionistes particulars, els quals han completat i enriquit el fons propi de la institució. De fet, aquests col·leccionistes han ajudat a fer realitat l'opció que s'han marcat els responsables actuals del Museu: organitzar una exposició semipermanent, és a dir, una mostra en què regularment les obres exposades van canviant, de manera que els quadres retornen als propietaris i se n'exposen de nous, i la visita a la institució esdevé un al·licient per a molts, ja que periòdicament poden contemplar obres inèdites i se'ls ofereixen discursos diferents.

El recorregut comença amb un conjunt d'obres dels principals artistes i períodes, fet que situa de seguida el visitant amb el que veurà a les diferents sales. Joan Carles Panyó, primer director de l'Escola de Dibuix local, representa el tret de sortida de generacions d'artistes; la seva obra pictòrica es contextualitza amb quadres de pintors catalans del moment, com Lluís Rigalt i Martí Alsina, entre d'altres. També hi ha obra de l'escultor Ramon Amadeu, una figura cabdal del pessebrisme al país, ja que va ser l'iniciador d'una activitat que després va tenir una forta presència a la ciutat.

Continua amb els fundadors de l'Escola d'Olot, Joaquim i Marian Vayreda,

>> Espai profà del Museu dels Sants amb un conjunt divers de figures.

>> Sants i capelletes d'èpoques i estils diferents al Museu dels Sants. Dins del Museu hi ha un joc per als nens a partir de xais.

>> Sala del Museu de la Garrotxa amb escultures d'Amadeu i pintures dels primers paisatgistes.

Berga i Boix i també Melcior Domenge, que de fet són els autèntics protagonistes de la marca «Olot» des del punt de vista artístic. Hi ha peces de gran qualitat que certifiquen l'aportació d'aquesta escola en la configuració del concepte modern de pintura catalana.

Els seguidors d'aquesta generació, deixebles de l'Escola de Dibuix, tenen una bona representació amb obres dels

escultors Blay, Clarà, Berga i Boada, Gelabert, Olivet Legares, Devesa i d'altres.

Així mateix, hi ha una bona col·lecció de cartells modernistes, presentats als concursos dels Cigarrillos París, un esdeveniment capdavanter al seu moment i al qual van participar els millors cartellistes d'aquell temps en l'àmbit internacional.

L'emblemàtic quadre de *La càrrega*,

de Ramon Casas, té el protagonisme que li correspon. Es tracta d'una peça cabdal del recorregut, degudament documentada per poder fer-ne una bona lectura.

Els inicis del segle xx i el noucentisme estan ben representats, amb quadres de Francesc Vayreda, que va ser un pol d'atracció per a altres artistes catalans d'aquest corrent que van residir temporalment a la ciutat. El ric fons de Clarà i d'altres escultors ajuda a perfilar l'espai noucentista.

Segueixen imatges del període republicà, amb la creació de l'Escola Superior de Paisatge de Catalunya, un centre docent que va donar un estol de creadors plàstics, seguidors del paisatgisme local confrontats amb d'altres d'estètica trencadora. S'ha sabut evidenciar que, contràriament al que sovint es creu, sempre hi ha hagut artistes que feien obra innovadora, tot i que freqüentment molt silenciosa.

La Guerra Civil mereix un espai a part, amb dibuixos del front, fotografies i altres elements impactants, com el d'una imatge religiosa destrossada.

El recorregut acaba amb escultures de Leonci Quera, en les quals es visualitza el seu procés cap a l'abstracció, i les darreres manifestacions artístiques, algunes ben significatives dels anys setanta, com muntatges crítics de situacions que es vivien al país i la defensa de la zona volcànica, molt ame-

>> Bustos de Miquel Blay al Museu de la Garrotxa.

>> Escultures de Leonci Quera al Museu de la Garrotxa.

naçada en aquells moments.

Un museu dins d'un taller

El Museu dels Sants està ubicat al taller d'imatgeria religiosa de l'Art Cristià, a pocs metres del Museu de la Garrotxa. Havia estat el primer taller de fabricació de sants d'Olot i també del nostre país, i continua actiu amb la mateixa finalitat. Un disseny encertat permet al visitant recórrer les sales i veure com els operaris del taller fan les figures seguint tot el procés: des de l'emmotllatge fins als darrers retocs, passant per un llarg recorregut artesanal.

La primera planta de l'edifici havia estat la residència familiar de Marian Vayreda i continua mostrant elements de la casa de l'antic propietari. Tot aquest passat s'ha sabut mostrar i s'ha donat a conèixer l'activitat industrial de producció d'imatges religioses.

A l'entrada del Museu hi ha una mostra de la faràndula olotina, uns personatges que són de molt d'interès per al públic infantil i que han sortit d'aquestes indústries. També pensant en els visitants més joves, s'han preparat racons on poden tocar imatges i fer ús d'altres recursos didàctics. Un bon audiovisual a l'entrada del Museu repassa la història dels sants a Olot.

A la planta baixa hi ha una sala d'un interès molt remarcable, la dels models dels sants, posats de costat, en fileres i en diversos pisos, per encabir-los tots. En conjunt són moltes escultures classificades per grandària. És un muntatge acurat i impactant.

El Museu està estructurat en tres àmbits, el religiós i el profà. En el social es fa un repàs de les empreses d'imatgeria religiosa que havien estat en actiu a Olot. Se'n tenen notícies d'un nombre molt considerable: 54, una quantitat ben significativa, que fa pensar que a la primera meitat del segle passat no hi devia haver pràcticament cap família olotina que no tingués almenys un dels seus membres treballant en aquesta indústria artesanal. Es repassen les vagues que va protagonitzar el sector, els sous dels operaris, les patents que portaven les imatges, un audiovisual d'una festa d'un dels tallers... Tot plegat ajuda a situar convenientment la indústria.

Sants d'arreu del món

L'àmbit religiós és el més extens, amb una mostra de sants d'arreu del món, alguns de molt populars, com el Nen d'Atocha, el Nen Jesús de Praga, el Crist de Limpías o la Verge de Fàtima, entre d'altres. Figures que es fan en els tallers olotins i que es comercialitzen arreu del món.

Un grup de capelletes de diferents dimensions i estils tenen a l'interior figures antigues de sants, algunes d'abans de les indústries olotines i altres d'èpoques posteriors, en les quals es posa de manifest l'evolució estilística i la diversitat. Aquesta varietat ve marcada per les diverses indústries i els escultors que feien els models, ben exemplificada en dos grups, amb moltes figures de la mateixa imatge. Així, veiem quantitat de figures del Sagrat Cor i de Sant Josep,

amb les diferències formals segons la procedència.

Peces d'una qualitat superior estan col·locades davant de dues bones pintures: unes escultures d'*Ecce Homo* de Berga i Boada i Vallmitjana són al davant d'un *Calvari* del segle XVI de Perris de la Rocha; al davant del quadre *Divendres Sant a Olot*, de Joaquim Vayreda, hi ha uns *Àngels* de Berga i Boada i Celestí Devesa.

Algunes imatges són inusuals, com és el cas d'una talla de fusta procedent del barri parisenc de Saint Sulpice, d'on es van inspirar els fabricants olotins. També hi ha una figura del Crist entronitzat que és una creació olotina.

En l'espai profà es veu com aquests tallers s'han adaptat a les necessitats en diferents moments de la seva història, produint figures de la República o decoratives, com Madame de Pompadour, tabaqueres, genets i toreros, caps de polítics o parts de l'anatomia humana com a element didàctic.

En els darrers temps s'ha instal·lat a la ciutat una empresa de maniquins de gran qualitat, que precisament va escollir el lloc per la qualitat professional dels operaris que van anar incorporant dels tallers de sants que es tancaven.

Completen la visita les dependències que expliquen el pessebrisme, amb obres d'escultors reconeguts com Amadeu, Talarn, Roig, els germans Vallmitjana i d'altres. El fons de Joaquim Renart, que havia incorporat el d'Apel·les Mestres, dona una varietat de figures i altres elements dels pessebres, com la col·lecció antiga de suros de construccions, que resulta sorprenent.

La planta superior és una continuació del que s'exposa a les tres plantes inferiors, però amb una particularitat, que hi ha uns espais temàtics de caràcter temporal on s'expliquen amb més profunditat facetes relacionades amb el Museu. Aquí es poden abordar qüestions curioses dels seus fons o d'altres col·leccions públiques i privades, i ampliar aspectes tractats en l'exposició permanent.

Finalment, hi ha un espai dedicat a l'estudi de l'obra de Marian Vayreda.

Cada vegada els museus d'arreu fan més esforços per ser atractius i pedagògics i perquè la visita a les seves instal·lacions sigui un fet habitual. Els museus d'art d'Olot van en aquesta direcció. Cal esperar que arribi el missatge.